

Uporedni rečnik vojnih pojmova

(srpskohrvatski, makedonski, slovenački,
albanski, mađarski)

Početkom ove godinne, u izdanju Vojnoizdavačkog zavoda (Redakcija enciklopedijskih izdanja) izašao je iz štampe *Uporedni rečnik vojnih pojmova*. To je stručna leksikografska publikacija u kojoj su uporedo dati vojni pojmovi na srpskohrvatskom, makedonskom, slovenačkom, albanskom i mađarskom jeziku. Osnovu čini srpskohrvatski jezički deo, čiji su pojmovi dati abecednim redom, sa rednim brojem svakog pojma u okviru svakog slova. Obraden je u jednom tomu na 1.013 strana, a sadrži ukupno oko 430.000 reči. Stvoren petogodišnjim radom Redakcije, brojnih saradnika iz oružanih snaga i najpozvanijih jezičkih stručnjaka (lingvista) sa instituta, fakulteta i akademija nauka iz Skoplja, Ljubljane, Prištine i Novog Sada, Rečnik predstavlja *prvo leksikografsko delo* te vrste u našoj zemlji i pionirski poduhvat u daljoj afirmaciji i podrštvljavanju vojne nauke.

Uporedni rečnik vojnih pojmova sadrži vojnu terminologiju koja se koristi u svakodnevnoj praksi jedinica, komandi i štabova OS, i to onu koja se nalazi u našoj zvaničnoj normativnoj literaturi (pravila, uputstva, priručnici, zakoni i dr.), sa težištem na onim terminima koji su u upotrebi u jedinicama TO (oblast taktike, naoružanja, organizacije i sl.). Kako je rađen na osnovu naše zvanične vojne literature, Rečnik se na određen način može smatrati normativnim, a praksa će ga učiniti da on to stvarno bude. Rečnik je terminološki, odnosno sadrži samo nazive pojmova, bez definicija. Namenjen je oružanim snagama, prvenstveno jedinicama, komandama i štabovima Teritorijalne odbrane i civilne zaštite, koje se u

vaspitanju i obrazovanju, rukovođenju i komandovanju služe navedenim jezicima. Takođe, treba da bude od pomoći pri prevođenju naše vojne literature (pravila, uputstva, udžbenici, priručnici i sl.) sa srpskohrvatskog na navedene jezike drugih naroda i narodnosti, zatim pri pisanju i prevođenju drugih tekstova sa vojnom tematikom, nastavnicima, pitomcima, slušaocima, studentima i đacima raznih škola u oružanim snagama i izvan njih.

Uporedni rečnik vojnih pojmova sastoji se od dva dela: osnovnog dela sa registrima i komandi. *Osnovni deo* sadrži oko 15.000 vojnih pojmova datih uporedo na srpskohrvatskom, makedonskom, slovenačkom, albanskom i mađarskom jeziku. Ta brojka ukazuje da je to najobimniji rečnik od svih stručnih višejezičkih rečnika do sada izdatih u našoj zemlji. Da bi se omogućilo korišćenje osnovnog dela Rečnika za sve navedene jezike, posebno su obrađeni *registri* za makedonski (sređen azbučnim redom), slovenački, albanski i mađarski (sređeni abecednim redom tih jezika). Svaki od četiri registra sadrže sve pojmove koji su dati u osnovnom delu Rečnika — oko 15.000. Registri omogućuju da korisnik koji zna samo jedan od ostalih četiri jezika nađe odgovarajući naziv traženog pojma na nekom od drugih jezika koje Rečnik sadrži. Tako, npr., ako čitalac Albanac želi da sazna neki pojam na slovenačkom ili nekom drugom jeziku, on će najpre u albanskom registru naći traženi pojam i uz njega broj. Pod tim brojem u okviru određenog slova u osnovnom delu Rečnika naći će prevode odnosnog pojma na ostale jezike. Poseban deo Rečnika čine *komande*, oko 1.500, sistematizovane po temama i date uporedo na svih pet jezika. To su komande koje se najčešće koriste u oružanim snagama — za strojeve radnje, za borbene radnje i otvaranje vatre, za gađanje oružjima i oruđima, za upotrebu sredstava za zaštitu od ANH — oružja, u planinarstvu, u plovidbi rekama, u jedinicama ratne mornarice i avijacije.

U stvaranju Rečnika učestvovalo je oko 100 saradnika (autora, redaktora, recenzenata, konsultanata), pretežno najpozvanijih stručnjaka iz pojedinih oblasti vojne nauke. Na izradi Rečnika bile su angažovane pojedine uprave vidova, rodova i službi, vojne škole, školski centri, republički i pokrajinski štabovi teritorijalne odbrane i druge ustanove naših oružanih snaga. Posebno treba istaći doprinos saradnika (lingvista) iz instituta, fakulteta i akademija iz Skoplja, Ljubljane, Prištine i Novog Sada, koji su vojne pojmove preveli i uskladili sa svojim jezikom, pri čemu su bili prinuđeni, za neke jezike više (makedonski, albanski), za neke manje (slovenački, mađarski), da u skladu sa leksičkim normama stvaraju veći broj

novih pojmova — reči, kojih nije bilo u dotičnom jeziku. Time su omogućili potpunije približavanje vojnih tekstova, vojne nauke i istorije svom narodu, jer će neposredno omogućiti brzo i tačno prevođenje na svom jeziku. Pored toga, oni su dali veliki doprinos na daljem obogaćivanju jezika i kulture tih naroda i narodnosti.

Uporedni rečnik vojnih pojmova ima višestruk značaj: *vojni* — njime je dat veliki doprinos razjašnjavanju i ujednačavanju naše vojne terminologije, a posebno obogaćivanju fonda vojne terminologije navedenih jezika, *politički* — u duhu odredaba Ustava SFRJ obezbeđuje ravnopravnost jezika i pisama naroda i narodnosti naše zemlje, *kulturni* — veliki doprinos jezičkoj kulturi naših naroda i narodnosti, *naučni* i *lingvistički*. On predstavlja izuzetno praktičan i veoma koristan stručni priručnik, koji treba da se nađe kod svakog starešine komandi i jedinice od štaba TO mesne zajednice i OUR i naviše. Svojim sadržajem i karakterom treba da da značajan doprinos daljoj razradi i praktičnoj primeni koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, a samim tim i jačanju odbrambene sposobnosti naše zemlje.

B. JOVOVIC